

Plan för trygghet och studiero i grundskolan

Antaget av	Barn- och utbildningsnämnden
Antaget	2025-06-19
Ersätter tidigare version	
Gäller för	Barn- och utbildningsnämnden
Dokumentansvarig	Barn- och utbildningskontoret

Innehåll

Bakgrund	3
Åtgärder.....	3
Kompetensutveckling och nolltolerans	3
Särskilt stöd	3
Bemanning och undervisningsgrupper	4
Trygghetsteam	4
Stödenhet och akutskola	5
Åtgärder för den fysiska skolmiljön.....	5
Förebyggande och främjande arbete	5

Bakgrund

Att elever känner sig trygga samt att klassrummet präglas av studiero är nyckeln till att förbättra resultaten i skolan. Barn- och utbildningsnämnden uppdrog därför åt förvaltningen att utreda och presentera åtgärder för kommunens grundskolor. Utredningen innebar en genomgång av relevant vetenskap, omvärldsspaning samt är förankrad hos skolornas rektorer och fackliga parter.

Många lagförändringar inom skolans område väntas kommande år. Planen behöver därför revideras löpande i takt med att förutsättningarna förändras.

Det är av största vikt att arbetet påbörjas så snart som möjligt, så att kommunens arbete för ökad trygghet och studiero inte ytterligare försenas. I första fasen kommer planen att genomföras på en pilotskola. Det ger förutsättningar att utvärdera planen parallellt med väntade lagförändringar. Utvärderingen ska även hämta inspiration från goda exempel på hemmaplan, och dra nytta av erfarenheter och arbetssätt från de skolor i vår kommun som har lyckats bäst med att skapa trygghet och studiero.

Åtgärder

Kompetensutveckling och nolltolerans

Då vi står inför stora förändringar gällande lagrum som berör skolans områden är det av stor vikt att medarbetare kontinuerligt informeras och ges utrymme att diskutera hur nya lagar ska implementeras. Rättigheter, skyldigheter, och befogenheter i att tillförsäkra elevernas rätt till trygghet och studiero samt personalens rätt till en god arbetsmiljö, ska ligga i fokus. All personal ska erbjudas juridisk vägledning gällande disciplinära åtgärder, personalens befogenhet att ingripa fysiskt om situationen så kräver, samt utbildas i hur ingripande kan göras på ett säkert sätt. Ledarskapet behöver stärkas i alla led och hela skolan ska vara med på resan.

Skollagen reglerar redan idag hur skolorna ska använda disciplinära åtgärder när det anses nödvändigt, exempelvis för att hantera allvarliga ordningsstörningar. Rektor ansvarar för att skapa förutsättningar och rutiner för att göra det. Utvisning ur klassrummet, omplacering och andra disciplinära åtgärder ska vara en naturlig del av hanteringen av allvarliga ordningsstörningar när mildare åtgärder inte ger effekt.

I situationer där elever och personal utsätts för hot, våld eller kränkningar, eller när mildare åtgärder inte avhjälper ordningsstörningar, bör personalen skyndsamt ingripa fysiskt för att säkerställa elevernas rätt till trygghet och studiero. En särskild undervisningsgrupp bör inrättas för att kunna fånga upp elever som stör ordningen och tillfälligt behöver omplaceras.

Särskilt stöd

En förutsättning för att förbättra trygghet och studiero är att alla elever ges möjlighet att lyckas i sin kunskapsutveckling utifrån sina individuella förutsättningar. Elever som inte

känner att de får det stöd de behöver kan uppvisa utåtagerande beteenden. Barn- och utbildningsnämnden anser att den mest effektiva formen av särskilt stöd är att koncentrera eller rekrytera relevant kompetens till så kallade studios och till stödenheten. Stora satsningar på studios har redan genomförts och gett goda resultat, men det arbetet behöver likväl vidareutvecklas.

Målet är att samtliga elever i grundskolan med behov av särskilt stöd ska ha tillgång till en studio. Ett stegvis införande utifrån de organisatoriska och ekonomiska förutsättningarna behöver ske där de äldre årskurserna prioriteras först, följt av mellanstadiet och lågstadiet.

Bemanning och undervisningsgrupper

I syfte att elever ska ges rätt stöd på ett resurseffektivt vis är det viktigt att organisering på skolorna sker med fokus på rätt kompetens på rätt plats för att öka kvaliteten. Ett exempel på det kan vara att arbetsuppgifter som inte kräver lärarkompetens, när det är möjligt, bör genomföras av elevresurser till en lägre kostnad. Ett annat exempel är att samla elever med behov av särskilt stöd i en studio, där det också är viktigt med hög kompetens, exempelvis i form av speciallärare.

Placering av elever i klasser och undervisningsgrupper ska vara genomtänkt och syfta till att tillgodose elevers behov av särskilt stöd, något som också kan bidra till att främja trygghet och studiero. Små klasser kan slås ihop till större under förutsättning att de inte blir överdrivet stora i syfte att frigöra resurser för en studio. Elever med behov av särskilt stöd, som många gånger kan te sig uttryck i ett ordningsstörande beteende, kan omplaceras till studio eller stödenhet. Där elevens behov av stöd kan tillgodoses. Det är också viktigt att elever med särskilda behov inte placeras i en grupp med bristande studiero.

Trygghetsteam

Barn- och utbildningsnämnden har som ambition att ett trygghetsteam ska införas på varje grundskola med syfte att samordna skolornas förebyggande och främjande arbete men även i att stärka skolornas arbete med att upptäcka, utreda och åtgärda situationer kring misstanke om kränkande behandling. Trygghetsteamet i grundskolan ska arbeta systematiskt för att främja en trygg och inkluderande skolmiljö, förebygga kränkande behandling och hantera konflikter eller otrygghet som kan uppstå. Trygghetsteamet ska vara synligt, tillgängligt och arbeta för att ha förtroende från både personal och elever. Arbetet behöver också ske i samklang och samverkan med elevhälsoteam och övrig personal. Här är några centrala delar trygghetsteamets arbete ska innefatta:

- **Skapa en trygg skolmiljö:** Identifiera riskområden och tider där otrygghet kan uppstå, till exempel raster, omklädningsrum eller sociala medier. Vara närvarande och agera.
- **Normer och värderingar:** Leda skolans förebyggande arbete genom planering och genomförande av aktiviteter som stärker sammanhållningen och elevers ansvarstagande.
- **Ökat samarbete med vårdnadshavare:** Involvera vårdnadshavare i arbetet med trygghet och studiero genom ökad kontakt. Trygghet och studiero bör alltid vara en stående punkt vid elevernas utvecklingssamtal där vårdnadshavare medverkar.

- **Kartläggning och åtgärder:** Det åligger rektor att se till att trygghetsteamet ges förutsättningar att kartlägga problemområden, exempelvis klasser med bristande studiero, elever som ofta utsätter andra eller som själv utsätts för kränkningar, samt ta fram och genomföra åtgärder för att lösa problemen.
- **Tydliga rutiner:** Med ledning av rektor implementera ett gemensamt förhållningssätt på skolenheten kring bemötande och befogenheter samt hur personal ska agera när incidenter uppstår och i ett förebyggande arbete.

Stödenhet och akutskola

Förvaltningen har redan efter tidigare beslut av Barn- och utbildningsnämnden infört akutskola och en kommungemensam stödenhet för elever med sådant stödbehov. Den satsningen har varit framgångsrik. Att akut kunna placera elever på akutskolan vid allvarsamma ordningsstörande beteenden i stället för att stänga av elever har visat sig positiva för att ge eleven undervisning. Det har också haft god effekt genom att under en tillfällig period bryta elevens dagliga sammanhang. Samtidigt har stödenheten levererat särskilt stöd med hög kvalitet till elever där hemskolan haft svårt att nå fram och på grund av det haft en orolig tillvaro på hemskolan. Den här verksamheten behöver vidareutvecklas när budgetförutsättningar finns.

Åtgärder för den fysiska skolmiljön

En viktig del i arbetet för att tillförsäkra en trygg skolmiljö är skollokalerna. På flera av våra grundskolor behöver lokalerna anpassas för att skapa klassrum, studios och uppehållsytor som främjar trygghet och studiero. Kameror ska skyndsamt installeras där det behövs. Eleverna ska i hög grad involveras i att ta ett ökat ansvar för sin skolmiljö. Genom att exempelvis vara delaktiga i utsmyckning och möblering av lokaler, hjälpa till med städning med mera får eleverna en annan ansvarskänsla för sin ”arbetsmiljö”. Elever som orsakat skadegörelse ska ställas till svar för sitt agerande och vårdnadshavare omedelbart informeras.

Förebyggande och främjande arbete

Det förebyggande arbetet för trygghet och studiero ska vara aktivt. Värderingar ska vara en naturlig del av skolveckan – något man faktiskt gör - och inte något man bara pratar om ibland. När elever ges ansvar för sin skolmiljö, för skolans aktiviteter och för sina kamrater stärks vi-känslan. Vi ser positivt på exempelvis faddersystem och dylika lösningar som binder samman skolan över årskursgränserna, övar eleverna i ansvarstagande och skapar konkreta sammanhang för relationsbygge och goda förebilder. De äldre eleverna kan då, med stöd av personalen, delta i planering och genomförande av aktiviteter som stärker de yngre i deras utveckling och kamratskap, exempelvis läsning, idrott, utflykter eller rastaktiviteter.

Uppföljning och giltighetstid

Följsamhet av mål i aktiverande dokument som denna plan ska följas upp vid nämndens delårsredovisning och årsredovisningen. Planen ska gälla till hösten 2028, dvs i tre år.